

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

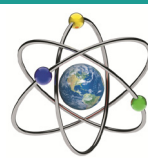
№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 458 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanaazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoeyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	

FUNDIRLASH KONSEPSIYASI – KELAJAK PEDAGOGLARINING ASOSIY POYDEVORI

G'oyimov Umar Eshmurodovich

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada fundirlash konsepsiyasining mazmun-mohiyati hamda uning kelajak pedagoglarini tayyorlash jarayonidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Fundirlash ta'lim jarayonini chuqur nazariy bilimlar, metodologik yondashuvlar va ilmiy tafakkur asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Zamonaviy pedagog kadrlarni shakllantirishda nafaqat amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish, balki fundamental fanlarga tayangan holda kasbiy dunyoqarashni kengaytirish ham muhim omil hisoblanadi. Maqolada fundirlashning pedagogik ta'lim sifatini oshirishdagi roli, innovatsion fikrlashni shakllantirishga ta'siri hamda uzluksiz ta'lim tizimidagi o'rni yoritib berilgan. Shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini mustahkamlashda nazariy tayyorgarlik va tahliliy fikrlash ko'nikmalarining ahamiyati asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari fundirlash konsepsiyasi pedagogik ta'limni modernizatsiya qilishning muhim yo'nalishlaridan biri ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: fundirlash konsepsiyasi, pedagogik ta'lim, fundamental bilimlar, kasbiy kompetensiya, innovatsion yondashuv, metodologiya, uzluksiz ta'lim, zamonaviy pedagog.

Abstract: This article examines the essence of the concept of fundamentalization and its significance in the preparation of future teachers. Fundamentalization involves organizing the educational process on the basis of deep theoretical knowledge, scientific methodology, and well-developed analytical thinking. In modern teacher education, it is important not only to develop practical skills but also to form a professional worldview grounded in fundamental sciences. The paper highlights the role of fundamentalization in improving the quality of pedagogical education, fostering innovative thinking, and strengthening professional competencies. Special attention is paid to the importance of theoretical training and research-based approaches within the system of lifelong learning. The study concludes that the concept of fundamentalization represents one of the key directions in the modernization of teacher education.

Key words: fundamentalization concept, teacher education, fundamental knowledge, professional competence, innovative approach, methodology, lifelong learning, modern teacher.

Аннотация: В статье анализируется сущность концепции фундаментализации образования и её значение в процессе подготовки будущих педагогов. Фундаментализация предполагает организацию образовательного процесса на основе глубоких теоретических знаний, научной методологии и развитого аналитического мышления. В современных условиях подготовки педагогических кадров важную роль играет не только формирование практических навыков, но и развитие профессионального мировоззрения на базе фундаментальных наук. В работе раскрывается влияние фундаментализации на повышение качества педагогического образования, формирование инновационного мышления и развитие профессиональных компетенций. Особое внимание уделяется значению теоретической подготовки и исследовательского подхода в системе непрерывного образования. Делается вывод о том, что концепция фундаментализации является одним из ключевых направлений модернизации педагогического образования.

Ключевые слова: фундаментализация образования, педагогическое образование, фундаментальные знания, профессиональные компетенции, инновационный подход, методология, непрерывное образование, современный педагог.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylanmoqda. Ayniqsa, pedagog kadrlarning kasbiy salohiyati va intellektual darajasi mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois zamonaviy ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash masalasi alohida e'tibor talab etadi. Mazkur jarayonda fundirlash konsepsi-

yasi pedagogik ta'limning mazmunini boyitish, uning ilmiy asoslarini mustahkamlash va sifat ko'rsatkichlarini oshirishda muhim metodologik yo'nalish sifatida namoyon bo'lmoqda.

Fundirlash konsepsiyasi ta'lim mazmunini chuqur nazariy bilimlar, fundamental fanlar va ilmiy tafakkur asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Bu yondashuv pedagog tayyorlash jarayonini tor ixtisoslashuv doirasidan chiqarib, uni keng qamrovli, tizimli va tahliliy fikrlashga asoslangan modelga aylantiradi. Zamonaviy o'qituvchi nafaqat o'z fanini mukammal bilishi, balki pedagogik jarayonlarni ilmiy asosda tahlil qila olishi, innovatsion g'oyalarni amaliyotga tatbiq etishi va ta'lim muhitidagi o'zgarishlarga moslasha olishi lozim. Bunday sifatlar esa aynan fundamental bilimlar va metodologik tayyorgarlik orqali shakllanadi.

Hozirgi kunda ta'lim sohasida tezkor o'zgarishlar, yangi texnologiyalar va innovatsion metodlarning paydo bo'lishi pedagoglardan yuqori darajadagi moslashuvchanlik hamda kreativ yondashuvni talab qilmoqda. Ammo faqat amaliy ko'nikmalarga tayangan holda barqaror natijaga erishish mushkul. Shuning uchun ham fundirlash konsepsiyasi kelajak pedagoglari uchun mustahkam poydevor vazifasini bajaradi. U o'qituvchining kasbiy tafakkurini chuqurlashtiradi, ilmiy dunyoqarashini kengaytiradi va nazariya hamda amaliyot uyg'unligini ta'minlaydi [8; 134].

Fundirlashning asosiy maqsadi – pedagogik ta'limni yuzaki bilimlar yig'indisidan iborat tizim emas, balki izchil, mantiqiy va ilmiy asoslangan bilimlar majmuasiga aylantirishdir. Bu jarayonda fundamental fanlar – falsafa, psixologiya, pedagogika nazariyasi, metodologiya va boshqa ilmiy yo'nalishlar muhim o'rin tutadi. Ular orqali bo'lajak pedagog nafaqat o'qitish metodikasini, balki inson shaxsining rivojlanish qonuniyatlarini, ta'lim jarayonining ijtimoiy mohiyatini hamda pedagogik faoliyatning ilmiy asoslarini anglab yetadi.

Shuningdek, fundirlash konsepsiyasi uzluksiz ta'lim tizimi bilan chambarchas bog'liqdir. Bugungi kunda pedagog doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, yangi bilim va ko'nikmalarni egallashi talab etiladi. Fundamental tayyorgarlik esa unga mustaqil izlanish olib borish, ilmiy manbalarni tahlil qilish va yangiliklarni ongli ravishda qabul qilish imkonini beradi. Bu esa pedagogning professional barqarorligini ta'minlaydi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, zamonaviy ta'lim tizimi sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilayotgan bir paytda pedagogik kadrlarni tayyorlashda mazmun va metodlarni qayta ko'rib chiqish zarurati tug'ilmoqda. Fundirlash konsepsiyasi ana shu ehtiyojga javob beruvchi samarali yondashuvlardan biridir. U ta'lim jarayonini chuqurlashtirish, kasbiy kompetensiyalarni mustahkamlash va pedagogik faoliyatni ilmiy asosda tashkil etish imkonini beradi.

Fundirlash konsepsiyasi kelajak pedagoglarini tayyorlashda nazariy bilimlar va ilmiy tafakkurni ustuvor yo'nalish sifatida belgilaydi. U pedagogik ta'limni zamon talablari darajasiga olib chiqish, innovatsion fikrlashni rivojlantirish va professional yetuklikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shu sababli mazkur maqolada fundirlash konsepsiyasining nazariy asoslari, uning pedagogik ta'lim tizimidagi o'rni hamda kelajak o'qituvchilarning kasbiy shakllanishiga ta'siri keng yoritib beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Fundirlash konsepsiyasi pedagogik ta'lim mazmunini chuqurlashtirish va uni fundamental ilmiy asoslar bilan boyitishga qaratilgan nazariy yo'nalish sifatida ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan. Mazkur masala bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlarning tadqiqotlari pedagogik tayyorgarlikning sifat ko'rsatkichlarini oshirishda fundamental bilimlarning o'rni beqiyos ekanligini tasdiqlaydi.

Avvalo, rus pedagogika maktabi vakillaridan V.V. Kraevskiy ta'lim mazmunini ilmiy asoslash masalasini chuqur tahlil qilib, o'quv jarayonining metodologik poydevorini mustahkamlash zarurligini ta'kidlaydi¹. Muallifning fikricha, pedagogik jarayon samaradorligi fundamental nazariy tayyorgarlik bilan chambarchas bog'liq bo'lib, u o'qituvchining kasbiy tafakkurini shakllantiradi [1; 45].

Shuningdek, I.Ya. Lerner ta'lim mazmunining tarkibiy qismlarini tahlil qilar ekan, bilim, ko'nikma va malakalarning tizimli ravishda berilishi o'qituvchi kompetensiyasining asosi ekanini ko'rsatadi². Uning qarashlarida fundirlash konsepsiyasi nazariy bilimlarni chuqur o'zlashtirish orqali ijodiy faoliyatga yo'l ochuvchi omil sifatida talqin etiladi [2; 96].

O'zbekistonlik olimlardan N.A. Muslimov kasbiy pedagogik tayyorgarlik muammolarini o'rganib, bo'lajak o'qituvchilarda metodologik madaniyatni shakllantirishni ustuvor vazifa sifatida belgilaydi. Muallif fundamental bilimlar pedagogning mustaqil fikrlashi va innovatsion faoliyat yuritish qobiliyatini rivojlantirishini asoslaydi [3; 102].

R.A. Mavlonova esa pedagogika nazariyasi va tarbiya jarayonining ilmiy asoslarini tahlil qilib, pedagogik ta'limda nazariy tayyorgarlikning ustuvorligini ko'rsatadi. Uning tadqiqotlarida fundirlash ta'lim sifatini oshirishning strategik yo'nalishi sifatida talqin etiladi [4; 78].

1 Краевский В.В. Методология педагогического исследования. – Москва: Педагогика, 2001. – 256 с.

2 Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности. – Москва: Знание, 1980. – 96 с.

Xorijiy tadqiqotchilardan J. Bruner ta'lim jarayonida fan asoslarini o'rgatish konsepsiyasini ilgari surib, har qanday murakkab bilimni o'quvchiga mantiqiy tizim asosida yetkazish mumkinligini isbotlaydi. Bu yondashuv fundirlash konsepsiyasining nazariy asoslari bilan uyg'unlashadi.

Shuningdek, L.S. Vygotskiyning sotsial-madaniy nazariyasi pedagogik jarayonning psixologik asoslarini ochib beradi. Uning fikricha, bilimlarni chuqur anglash va tafakkurni rivojlantirish fundamental tayyorgarlik orqali amalga oshadi [5: 23].

Fundirlash konsepsiyasi pedagogik ta'limning nazariy-metodologik asoslarini mustahkamlash, kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish va innovatsion fikrlashni shakllantirishda muhim ilmiy yo'nalish hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda ushbu masala turli jihatlarida yoritilgan bo'lsa-da, zamonaviy pedagoglarni tayyorlash jarayonida fundirlashning tizimli modeli yetarlicha ishlab chiqilmaganligi mazkur tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot fundirlash konsepsiyasining kelajak pedagoglarini tayyorlash jarayonidagi o'rnini aniqlashga qaratilgan bo'lib, kompleks metodologik yondashuv asosida olib borildi. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik metodlar uyg'unlashtirildi.

Birinchi bosqichda tahliliy-sintez usuli qo'llanildi. Ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar va pedagogik konsepsiyalar o'rganilib, fundirlashning nazariy asoslari umumlashtirildi. Bu jarayonda qiyosiy tahlil metodi yordamida turli ilmiy maktablarning yondashuvlari solishtirildi va ularning o'xshash hamda farqli jihatlari aniqlandi.

Ikkinchi bosqichda empirik tadqiqot metodlari qo'llanildi. Pedagogika yo'nalishida tahsil olayotgan talabalardan so'rovnoma olindi hamda ularning fundamental fanlarga munosabati, nazariy tayyorgarlik darajasi va kasbiy motivatsiyasi o'rganildi. So'rovnoma natijalari statistik jihatdan tahlil qilinib, umumiy xulosalar chiqarildi.

Shuningdek, kuzatish metodi orqali pedagogik amaliyot jarayonida talabalarining nazariy bilimlardan foydalanish darajasi tahlil qilindi. Mazkur metod fundirlashning amaliy samaradorligini aniqlash imkonini berdi. Tadqiqot davomida modellashtirish usuli asosida fundirlash konsepsiyasiga tayangan pedagogik tayyorgarlik modeli ishlab chiqildi.

Metodologik asos sifatida tizimli yondashuv tanlandi. Bu yondashuv pedagogik ta'limni yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqish, uning tarkibiy qismlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash va fundirlashning mazkur tizimdagi o'rnini belgilash imkonini berdi. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv asosida kelajak pedagoglarining kasbiy kompetensiyalari tahlil qilindi.

Qo'llanilgan metodlar fundirlash konsepsiyasining pedagogik ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyatini ilmiy asoslash, uning nazariy va amaliy jihatlarini ochib berish hamda kelajak o'qituvchilarining kasbiy shakllanishiga ta'sirini aniqlash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Fundirlash konsepsiyasining kelajak pedagoglarini tayyorlash jarayoniga ta'siri kompleks ravishda o'rganildi. Olingan natijalar nazariy tahlil, so'rovnoma, kuzatish va qiyosiy taqqoslash metodlari asosida umumlashtirildi. Tadqiqot jarayonida pedagogika yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar hamda amaliyotchi o'qituvchilar ishtirok etdi. Ularning fikr-mulohazalari, kasbiy tayyorgarlik darajasi va nazariy bilimlardan foydalanish ko'rsatkichlari fundirlash konsepsiyasining amaliy samaradorligini aniqlash imkonini berdi.

Fundamental fanlarga chuqur e'tibor qaratilgan o'quv guruhlarida tahsil olayotgan talabalar pedagogik vaziyatlarni tahlil qilishda yuqori natija ko'rsatdi. Ular muammoli holatlarni faqat tajriba yoki tayyor metodik tavsiyalar asosida emas, balki ilmiy tushunchalar va nazariy qonuniyatlarga tayangan holda izohlashga harakat qildilar. Bu esa fundirlash konsepsiyasining pedagogik tafakkurni shakllantirishdagi rolini tasdiqlaydi. Xususan, nazariy tayyorgarligi mustahkam bo'lgan talabalar dars jarayonini loyihalashda o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini chuqurroq hisobga oldi, ta'lim metodlarini tanlashda esa ilmiy asoslangan yondashuvni qo'lladi.

Respondentlarning aksariyati fundamental fanlarni dastlab murakkab va nazariy jihatdan og'ir deb baholagan bo'lsa-da, vaqt o'tishi bilan aynan shu bilimlar ularning kasbiy ishonchini oshirganini e'tirof etgan. Bu holat fundirlashning uzoq muddatli samaradorligini ko'rsatadi. Ya'ni, qisqa muddatda amaliy ko'nikmalar tezroq natija berishi mumkin, ammo uzoq istiqbolda fundamental tayyorgarlik barqaror kasbiy rivojlanishning asosi bo'lib xizmat qiladi.

Pedagogik amaliyot davomida nazariy bilimlarga tayangan talabalar darsni tashkil etishda mustaqil qaror qabul qilishga moyillik ko'rsatdi. Ular o'quv jarayonida yuzaga kelgan kutilmagan vaziyatlarga moslashishda ancha faol va ijodkor bo'ldi. Aksincha, nazariy tayyorgarligi nisbatan sust bo'lgan talabalar ko'proq tayyor

andozalarga suyanib ish yuritdi. Bu esa fundirlash konsepsiyasi o'qituvchining refleksiv va kreativ tafakkurini rivojlantirishini ko'rsatadi.

Fundamental bilimlarga asoslangan ta'lim modeli talabalarda ilmiy izlanishga qiziqishni oshiradi. Tadqiqot jarayonida fundirlash elementlari kuchli bo'lgan guruhlarda ilmiy maqola yozish, tadqiqot loyihalarida ishtirok etish va mustaqil o'rganish ko'rsatkichlari yuqori bo'ldi. Bu esa bo'lajak pedagoglarning faqat o'qituvchi sifatida emas, balki tadqiqotchi sifatida ham shakllanishiga xizmat qiladi [7; 98].

Fundirlash konsepsiyasining bir qator afzalliklari bilan birga ayrim muammoli jihatlar ham aniqlandi. Avvalo, fundamental fanlarni chuqur o'qitish o'quv yuklamasining ortishiga olib kelishi mumkin. Talabalar nazariy ma'lumotlarning ko'pligidan charchashi yoki ularni amaliyot bilan bog'lashda qiyinchilikka duch kelishi ehti-moli mavjud. Shuning uchun fundirlash jarayonini tashkil etishda nazariya va amaliyot o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhimdir.

Shuningdek, fundirlash konsepsiyasini samarali amalga oshirish pedagog kadrlarning o'ziga ham bog'liq. Agar oliy ta'lim muassasasidagi professor-o'qituvchilar nazariy bilimlarni zamonaviy metodlar bilan yetkazmasa, fundirlash kutilgan natijani bermasligi mumkin. Demak, mazkur konsepsiyani joriy etishda o'qituvchilarning metodologik tayyorgarligini oshirish ham dolzarb vazifa hisoblanadi.

Fundirlash konsepsiyasi kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg'unlashganda yanada samarali bo'ladi. Chunki fundamental bilimlar kasbiy kompetensiyalarning nazariy asosini yaratadi. Masalan, kommunikativ kompetensiya nafaqat muloqot ko'nikmalarini, balki psixologik bilimlarni ham talab etadi. Metodik kompeten-siya esa didaktik qonuniyatlarni chuqur anglashga tayanadi. Shu ma'noda fundirlash konsepsiyasi kompeten-siyalarni shakllantirishning ichki mexanizmini ta'minlaydi.

Zamonaviy ta'lim tizimida fundirlash konsepsiyasini bosqichma-bosqich joriy etish zarurligi ko'rsatildi. Birinchi bosqichda o'quv rejalari va dasturlarini qayta ko'rib chiqish, fundamental fanlar ulushini maqbul darajada belgilash lozim. Ikkinchi bosqichda esa nazariy bilimlarni amaliy vazifalar bilan integratsiya qilish mexanizm-lari ishlab chiqilishi kerak. Uchinchi bosqichda fundirlash samaradorligini monitoring qilish va tahlil etish tizimi yo'lga qo'yilishi maqsadga muvofiq.

Fundirlash konsepsiyasi pedagogik ta'lim sifatini oshirishda strategik ahamiyatga ega. U o'qituvchining kasbiy mustaqilligini ta'minlaydi, ilmiy tafakkurini rivojlantiradi va innovatsion faoliyatga tayyorlaydi. Shu bilan birga, fundirlash jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va raqamli vositalardan foydalanish konsepsiyaning samaradorligini yanada kuchaytiradi [9; 50].

Fundirlash konsepsiyasining kelajak pedagoglarini tayyorlashdagi o'rni beqiyos ekani ko'rsatildi. Nazariy bilimlarga tayangan pedagog o'z faoliyatini chuqur anglaydi, pedagogik jarayonni ilmiy asosda tashkil etadi va doimiy rivojlanishga intiladi. Muhokama jarayoni esa fundirlashni amaliyot bilan uyg'unlashtirish, o'quv yukla-masini optimallashtirish va metodik ta'minotni takomillashtirish zarurligini ko'rsatdi.

Fundirlash konsepsiyasi pedagogik ta'limni modernizatsiya qilish, kasbiy kompetensiyalarni mustahkam-lash hamda zamonaviy, ilmiy fikrlovchi pedagogni shakllantirishda muhim omil ekanligi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Fundirlash konsepsiyasi kelajak pedagoglarini tayyorlash jarayonida hal qiluvchi metodologik ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifa – nafaqat bilim berish, balki mustaqil fikrlovchi, ilmiy asosda qaror qabul qila oladigan, innovatsion yondashuvga ega pedagog shaxsini shakllantirishdir. Bunday sifatlarni yuzaki va qisqa muddatli tayyorgarlik orqali emas, balki chuqur fundamental bilimlar asosida rivojlantirish mumkin.

Fundirlash konsepsiyasi pedagogik ta'limning mazmunini boyitadi, uni tizimli va izchil shaklga keltiradi. Fundamental fanlarga tayangan holda tashkil etilgan o'quv jarayoni bo'lajak o'qituvchida keng dunyoqarash, analitik tafakkur va metodologik madaniyatni shakllantiradi. Natijada pedagog o'z faoliyatini ilmiy asosda rejalashtira oladi, ta'lim jarayonida yuzaga keladigan murakkab vaziyatlarni chuqur tahlil qiladi hamda mosla-shuvchan yechimlar topa oladi. Bu esa ta'lim sifatining barqaror o'sishiga xizmat qiladi.

Fundirlash konsepsiyasi qisqa muddatli samaradan ko'ra uzoq muddatli kasbiy rivojlanishni ta'minlashini ko'rsatdi. Nazariy bilimlar o'qituvchining kasbiy tayanchiga aylanib, uning mustaqil o'rganish, ilmiy izlanish va o'z ustida ishlash qobiliyatini mustahkamlaydi. Shuningdek, fundamental tayyorgarlik pedagogni yangi peda-gogik texnologiyalarni ongli ravishda qabul qilishga va ularni amaliyotga moslashtirishga tayyorlaydi. Demak, fundirlash konsepsiyasi innovatsion ta'lim muhitini shakllantirishning ham muhim omilidir.

Biroq fundirlashni samarali joriy etish uchun nazariya va amaliyot o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlash zarur. Fundamental bilimlar amaliy vazifalar bilan integratsiyalashgan taqdirdagina o'zining to'liq natijasini beradi. Shu bois pedagogik oliy ta'lim muassasalarida o'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqish, fanlararo integratsiyani kuchaytirish va ilmiy-tadqiqot faoliyatini kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa qilib aytganda, fundirlash konsepsiyasi kelajak pedagoglarining kasbiy shakllanishida mustahkam poydevor vazifasini bajaradi. U pedagogik ta'limni zamon talablariga mos ravishda takomillashtirish, kompetensiyalarni chuqur nazariy asosda rivojlantirish va ilmiy fikrlovchi o'qituvchi shaxsini tarbiyalash imkonini beradi. Shu jihatdan fundirlash konsepsiyasini pedagogik ta'lim strategiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qarash maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Краевский В.В. Методология педагогического исследования. – Москва: Педагогика, 2021. – С. 45–78.
2. Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности. – Москва: Знание, 2020. – С. 12–35.
3. Muslimov N.A. Kasbiy pedagogika. – Toshkent: Fan, 2022. – B. 102–145.
4. Mavlonova R.A. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2020. – B. 78–120.
5. Bruner J. The Process of Education. – Cambridge: Harvard University Press, 2023. – Pp. 23–56.
6. Выготский Л.С. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 2018. – Pp. 45–89.
7. Шадриков В.Д. Педагогическая психология: теория и практика. – Москва: Просвещение, 2015. – С. 56–98.
8. Kolesnikov S.A. Innovatsion pedagogik texnologiyalar va fundamental tayyorgarlik. – Sankt-Peterburg: Piter, 2025. – B. 134–176.
9. Karimova D.T. Pedagogik ta'limda fundirlash konsepsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2024. – B. 50–92.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.